

АНАЛІЗ РЕАКЦІЇ НА ІДЕЇ Ч.В. ЕЛІОТА В НАУКОВОМУ ПРОСТОРИ США

УДК 37.091.4 Еліот: 001.82(045)

Лятуринська С.Е.

Дану статтю присвячено дослідженню сприйняття постаті та новацій 22 президента Гарварду Ч.В. Еліота науковцями, освітянами, письменниками, філософами та ін. В роботі представлені два табори, на які розділилася освітня еліта США: ті, хто підтримував організаційно-педагогічні кроки з поліпшення надання освітніх послуг, та ті, хто наполягав на продовженні класичних традицій у вищій школі. Надані факти дають змогу оцінити неймовірний вплив цієї персоналії на хід еволюції вищої освіти США.

Ключові слова: американська вища освіта, реформа, Гарвард, педагог, управлінець, реакція, науковий простір.

АНАЛИЗ РЕАКЦИИ НА ИДЕИ Ч.У. ЭЛИОТА В НАУЧНОМ ПРОСТРАНСТВЕ США

Лятуринская С.Э.

Данная статья посвящена исследованию восприятия фигуры и новаций 22 президента Гарварда Ч.У. Элиота учеными, педагогами, писателями, философами и др. В работе представлены два лагеря, на которые разделилась образовательная элита США, те кто поддерживал организационно-педагогические шаги по улучшению предоставления образовательных услуг и те, кто настаивал на продолжении классических традиций в высшей школе. Представляемые факты позволяют оценить невероятное влияние этой персоналии на ход эволюции высшего образования США.

Ключевые слова: американское высшее образование, реформа, Гарвард, педагог, управленец, реакция, научное пространство.

ANALYSIS OF RESPONSES TO C.W. ELIOT'S IDEAS IN THE U.S. SCIENTIFIC SPACE

Liaturynska S.

This paper investigates 22 Harvard President C.W. Eliot's personality and innovations perception by scholars, educators, writers, philosophers, etc. The paper presents the two camps into which the educational elite of the U.S. divided, those who supported the organizational and pedagogical steps to improve the educational services and those who insisted on the continuation of the classical traditions in higher education. Facts presented in the article allow us to estimate the impact of this incredible personality on the U.S. higher education evolution.

Keywords: American higher education, reform, Harvard, teacher, manager, response, scientific space.

Постановка проблеми в загальному вигляді.

Україна сьогодні — це незалежна держава, з багатою історією та самобутньою культурою. Перед сучасними українцями відкрито багато можливо-

стей, адже ми взяли курс на глобалізацію та гуманізацію, відкритість до інших культур. При цьому дуже важливо не загубити свою самобутність та не асимілювати під більш впливових сусідів, а віднайти свій шлях розвитку та заявити про себе світу не тільки в суспільно-політичному, економічному житті, а і науковому.

З цих причин на українському педагогічному просторі зростає потреба звернення до кращих надбань історії педагогічної думки з метою реформування української педагогічної освіти. Важливо брати до уваги не тільки кращі надбання наших вчених, а і зарубіжних, тому все частіше ми бачимо залучення успішної світової педагогічної практики на теренах пострадянського простору.

Саме такою корисною нашою педагогічному життю організаційно-педагогічною практикою оперував Ч.В. Еліот – особистість, унікальні характеристики якої без сумніву змінили хід історії американської вищої та середньої освіти за останні 140 років. Чарльз Вільям Еліот, видатний президент Гарвардського університету, основоположник елективної системи навчання, чия особистість та досягнення на теренах США постійно викликали гарячі дебати багатьох вчених, освітян та дослідників.

Метою нашої статті є висвітлення та аналіз реакції наукового суспільства США на особистість та діяльність Ч.В. Еліота.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Вивчення та узагальнення широкого кола відповідних джерел дозволяє зробити висновок про те, що організаційно-педагогічна діяльність Ч.В. Еліота багатогранна. Протягом свого 40-річного правління в Гарварді – найдовшого терміну президентства за всю історію цього університету, Еліот перетворив цей вищий навчальний заклад з маленького коледжу на великий сучасний університет. Внесок Ч.В. Еліота визнано світовою педагогічною спільнотою, про що свідчать статті в українських і зарубіжних словниках та енциклопедіях. Зокрема, в українському педагогічному словнику С.У. Гончаренка [1] та в 4-х томній «Педагогической энциклопедии» під. ред. І.А. Каірова, Ф.Н. Петрова [3] науковця представлено як державного діяча освіти, що запропонував елективний принцип і був прихильником природничо-наукової освіти, яка найкраще відповідала потребам американської промисловості того часу. Масштабність діяльності цієї особистості підтверджують статті в зарубіжних енциклопедіях [5, 7, 11], де подані загальновідомі факти про його особисте життя та інноваційну організаційно-педагогічну діяльність в стінах Гарвардського університету. В енциклопедії “Американські суспільні лідери та активісти” [9] Еліот увійшов до 285 біографій видатних постатей з різних галузей наук, які внесли значущий вклад в розвиток свого суспільства.

Особистість новатора, педагога, управлінця, громадського діяча та відомого 22 президента Гарварду Ч.В. Еліота тим не менш визначається неоднозначно. Зокрема, Еліот був зображений як серед шанувальників, так і недоброзичливців в різних і суперечливих напрямках: як надмірний індивідуаліст і бюрократизований колективіст, як останній з пуритан і як великий утилітарист, як виразник егалітарної, демократичної освіти і як чемпіон освітнього елітизму [17]. Цей погляд свідчить, що доля управлінця найстарішого вузу США є нелегкою. Потрібно йти у ногу з часом та вимогами суспільства, що розвивається, при цьому не загубити своєї автентичності, ідеалів та високих

стандартів. З цих причин Ч.В. Еліот не завжди був впевнений у своєму виборі педагогічних новацій, багато експериментував. Ці метання пошуку підтверджує Дуглас Слоун, професор історії та освіти: «Між 1870 і 1890-ми роками Еліот змінив позицію радикально з ряду фундаментальних питань освіти: з передчасної, відвертої опозиції проти державного фінансування вищої освіти до її теплої та рішучої підтримки; від початкового протистояння проти державних середніх шкіл та наполегливості на надмірній професійній біфуркації шкільної програми до повного захисту загальноосвітньої середньої школи; від захисту індивідуального навчання до прийняття “бюрократичного реалізму”, вимагаючи великих класів і розподіл за кваліфікацією; і, звичайно, від захисту установленної навчальної програми до твердого просування елективної системи» [17].

З аналізу літератури за темою стає видно, що Ч.В. Еліот в своїй субкультурі позиціонувався як керівник-новатор академічної реформи вищої освіти, яка на той час була на стадії стагнації. Бути першим завжди складно, адже твої дії з реформування зустрічають величезну протидію з боку консерваторів. Про це говорив президент Боденського коледжу Вільям де Віт Хайд, який зазначав про Еліота та його новаторські ідеї та дії, що «перші 25 років правління його не розуміли, не вірно тлумачили, обмовляли, ненавиділи маючи та не маючи на то причини» [12].

Одним з опонентів щодо методики організації навчання в Гарварді Еліота був Вільям Гудвін, американський вчений, професор грецької мови в Гарварді. Він відгукувався про Еліота як про: «Номинального ліберала..., який всіх нас переживе та не допустить ніякої скільки-небудь радикальної реформи до кінця цього покоління» [2]. Дійсно, Еліотовський спосіб управління коледжем багатьма вважався сумнівним, а стиль – «наполеонівським», тож задалегідь усі його спроби до реформ прогнозувалися на провал, хоча результати ще не були отримані.

Так само критично діяльність Еліота оцінювалася професором Іллінойського університету Крістін Хогансон [10], яка писала про президенство Еліота: «Наприкінці 19 століття президент Гарварду Чарльз Вільям Еліот намагався щосили трансформувати свою освітню установу з джентльменського клубу в дослідницький університет світового класу. Але, незважаючи на його демократизаційні амбіції, Гарвард залишався бастионом привілеїв. Для багатьох спостерігачів за межами Кембриджу Гарвардські чоловіки здавалися аристократичними в епоху масової політики, споглядальними в епоху дії, як на відпочинку у віці підприємства і надмірно витонченими у віці, який цінував надійну мужність у чоловіків». Але час показав, що саме вимоги Еліота виховали найяскравіших представників американського суспільства того часу. Адже коли він став президентом в 1869 році, він почав працювати на тим, щоб розширити та урізноманітнити студентський склад цього вишу. По-перше, він установив, що студенти повинні набиратися не тільки з еліти Бостону, а і з інших регіонів. По-друге, вперше в історії Гарварду великий акцент був зроблений на здібностях до навчання, а не тільки на статках. Тож, навіть, якщо студент мав статки на оплату навчання, все одно це не допомагало йому вступити у цей університет, якщо він не міг здати відповідні екзамени. До того ж діти з бідних сімей, які мали неабиякий хист до навчання тепер отри-

мали можливість вступити до цього закладу, адже для них була розроблена спеціальна стипендіальна програма. У своєму бажанні лібералізації освіти та надання рівних можливостей для всіх Еліот пішов ще далі і прийняв на навчання талановитих афроамериканців, таких як Вільям Едвард Беркхардт Дюбуа, який згодом став відомим американським суспільним діячем, соціологом, істориком та письменником, та Букер Вашингтон, який став одним з найвидатніших просвітників американських негрів, оратором, політиком, письменником, що було дуже радикальним рішенням на той час. Також на відміну від своїх попередників Еліот не підтримував спроби обмежити вступ євреїв та католиків до Гарварду. Ці факти підтверджуються відгуком випускника Гарварду Джозефа Чоата (ступінь бакалавра мистецтв 1852, бакалавр права 1854), який дуже гідно говорив про Еліота та зазначав, що Гарвард став «абсолютно і назавжди вільним і відкритим для всіх на рівних умовах», місцем, де «християнин і єврей, папіст та протестант могли вчитися пліч-о-пліч з рівними правами і дізнатися однаково чого гідне навчання» [15]. Тож, як ми бачимо, Ч.В. Еліот намагався впровадити зміни, до яких освітнє середовище США ще не було готовим.

Наступним опонентом Еліота того часу був Вільям Джеймс, студент Еліота, який згодом став видатним філософом та психологом. По-перше, вони мали розбіжності щодо підходу до науки, а по-друге, Джеймс відчував неприязнь до Еліота з особистих мотивів. Джеймс тримався за ці негативні почуття до свого вчителя хімії, навіть коли той був призначений ректором університету. Він заявляв, що «особисті недоліки, нетактовність, нав'язливість і схильність зберігати дрібні образи здаються досить загально визнаними рисами Еліота, але його ідеї здаються хорошими і його економічна міць першокласною» [6]. Тут, як ми бачимо, Джеймс направив всю свою критику тільки на особистісні якості Еліота, а про його інноваційну організаційну та педагогічну діяльність він відгукувався позитивно.

На протипагу заяві Джеймса про особистісні недоліки Еліота можна навести зовсім протилежну думку щодо його здібностей, яку виразив сучасник Ч.В. Еліота доктор Холмс, американський лікар, поет, професор, викладач, який був дуже вражений усюдисущою, невтомною, наполегливою здатністю Еліота брати на себе ініціативу та відповідальність для прийняття рішення, про яку він писав у листах до Мотлі (американський історик та дипломат) [16]: «Президент Еліот повернув весь університет з ніг на голову... Дуже цікаво спостерігати за людиною з упорядкованим інтелектом, твердою волею, серйозною, спокійною, гідною поведінкою. Він з'являється на кожному зібранні факультетів, на кожній громадській події і приймає все це настільки природньо, як ніби він народився президентом». Ми вважаємо, що особистісні погляди на Еліота окремих людей не можуть бути критерієм його заслуг, перевірених часом. До того ж, зробивши контент-аналіз літератури, ми дослідили, що за відгуками професорсько-викладацького складу Гарварду викладачі, які рішуче не погоджувалися з його політикою, не боялися, що проти них буде використана дискримінація. Еліот завжди був відкритий до критики та опозиції, адже він був впевнений, що успішність університету залежить від підбору талановитих педагогів та науковців. Тож, особистісне протистояння його не турбувало, він вимагав здібності.

Союзником Джеймса щодо критики, але вже професійних якостей Ч.В. Еліота був доктор Бігелоу, професор хірургії в медичній школі Гарварда, який був вороже настроєний до реформ Еліота у стінах цього вишу. Коли Еліот оголосив своє рішення щодо зміни форми проведення залікових іспитів з усного на письмовий, професор виступив проти цього. У своїй доповіді Раді наглядців Бігелоу наголосив, що реформа Еліота зруйнує Медичну школу через рік або два: «Він фактично пропонує», говорив Бігелоу, «здавати іспити на ступінь доктора медицини. Я повинен був йому вказати, що він нічого не знає про якість студентів Гарвардського медичного факультету; більше половини з них ледве можуть писати. Звичайно, вони не можуть пройти письмовий іспит» [13]. З цієї промови видно, що вища освіта США на той момент була у стадії стагнації та не надавала достатнього рівня підготовки студентам. Побачивши цю проблему, Еліот зробив все можливе для поліпшення академічних можливостей. Спочатку після цього нововведення кількість студентів на факультеті різко впала, але після того, як випускники медичного факультету дуже добре зарекомендували себе в громадах, в яких вони працювали після випуску, набір різко пішов угору. Як ми бачимо, серед критиків були відомі особистості, що дає нам змогу покластися на їх авторитет. Хоча вони і критикували діяльність Еліота, він вистояв та не зійшов зі свого шляху реформування Гарварду.

Однак, багато сучасників Еліота мали протилежну думку щодо його організаційно-педагогічної діяльності. Вони високо цінували його досягнення у сфері освіти. Цей факт підтверджується президентом Боденського коледжу Вільямом де Віт Хайдом, який говорив, що реформи президента Еліота впроваджуються в принципах та меті, які по суті справи є етичними та релігійними. Він підкреслював, що «Еліот пройшов наш освітній шлях з низу до верху, викриваючи кожний дефект, кожне зловживання, демонструючи усі шахрайства, засуджуючи будь-яку форму некомпетентності та неефективності, як зраду правді, шкоду суспільству, злочин проти особистості». Також Хайд порівнював Еліота з Нансеном, який отримав Нобелівську премію миру у 1922 році. Він говорив: «Тут ми бачимо людину, яка протягом тридцяти переломних років, як прем'єр-міністр нашої освітньої сфери, кинув виклик забобонам, подолав перешкоди, переконав опозицію і реорганізував всю систему освіти зверху вниз» [12].

У статті «25 років праці президента Ч.В. Еліота» Чарльз Франклін Твінг, американський педагог, продовжує думки Хайда та підкреслює, що президент Еліот був занепокоєний засобами, ступенем та методами викладання та мав повну та ясну концепцію, якою освіта повинна бути з початкових класів до університету. Його енергія управління була відповідною його концепції. Він був не тільки доктринером. Він мав глибоке та близьке знайомство зі справами, та це знайомство поширювалось і на деталі: «Поєднання філософського та практичного в ньому – унікальне» [19]. Далі він додає, що «президент Еліот, так само як його попередник Квінсі, ставиться до управління університетом як до бізнесу. Він не як Хопкінс, спочатку гарний вчитель, а потім управлінець. Він не як Портер з Йельського університету, спочатку письменник, а потім управлінець. Не такий він як Вулсі, спочатку науковець, а потім управлінець. Він є першим, останнім та єдиним управлінцем університету. Він ілю-

струє факт, що таке президенство можна зробити бізнесом» [19]. На підтвердження цього в історії залишилися спогади про фінансові успіхи Гарварду у часи Еліота. Про них пише професор історії Бертон Бледстайн, який зазначав, що «Еліот був здібним управлінцем, який побудував фонд від \$ 2 250 000 до двадцяти мільйонів, чисельність студентів збільшилася від однієї тисячі до чотирьох тисяч, а факультет розширився від шістдесятки викладачів до шестисот [4]. До того ж каталоги Гарвардського університету та доповіді його скарбників дозволяють проаналізувати зростання по всім напрямках вже протягом перших двадцяти п'яти років управління президента Еліота. «... результати, які зробили цю адміністрацію найвизначнішою в історії університету» [8], тоді як «ні в який інший період Гарвард не бачив так багато внутрішніх змін, чи не здійснював настільки революційний вплив на американську освіту» [18].

Наступним прихильником його діяльності є Лорел Ульріх, професор гарвардського університету, яка підкреслювала, що «протягом трьох десятиліть Чарльз Вільям Еліот був видатним і гарним президентом Гарварду. Його нововведення перетворили рядовий провінційний коледж в першокласний світовий університет» [20]. Серед таких новацій вона виділяє наступні:

- винайдення творчих стипендій;
- повернення багатьох талановитих студентів займатися дослідженнями в своєму навчальному закладі;
- заохочення великих професійних шкіл і їх інноваційних практик, таких як метод аналізу конкретних ситуацій в області права;
- введення елективної системи для студентів, яка відкривала навчальний план новим шляхам наукового дослідження і теорії;
- розширення студентського складу до набагато більш різноманітного поєднання чоловіків, включаючи багато синів іммігрантів і нехристиян.

За нашим дослідженням до 1899 року Еліот отримав надійну репутацію найбільш шанованого освітнього лідера у країні, адже він не тільки трансформував Гарвард, а і переслідував концепцію нерозривного зв'язку вищої та середньої освіти. Він виступав за збільшення об'єму знань для учнів середніх шкіл та вважав, що школа повинна бути не трампліном для вступу в університет, а надавати повноцінні знання також і тим учням, для яких вона є останнім щаблем навчання. До того ж його педагогічні новації та підвищення вимог до середньої освіти змусили елітні школи-інтернати та публічні середні школи пристосувати свій навчальний план під високі та вимогливі стандарти Гарварду, щоб вони могли належним чином підготувати молодих людей до вступу в коледж.

Узагальнюючи статті, які були присвячені постаті Еліота, слід визнати, що він був дійсно екстраординарною особистістю, ефективним реформатором та національним академічним лідером. З самого початку він сформулював чітке і амбітне бачення для своєї альма-матер. Його бачення мало три основних елементи. По-перше, він уявляв собі навчальний план з широким розмаїттям елективних курсів для вибору студентами. По-друге, він хотів забезпечити більше можливостей для майбутніх педагогів і вчених продовжувати свої дослідження після отримання ступеня бакалавра, і, по-третє, він хотів підняти на більш високий стандарт Гарвардські професійні школи права, медицини і теології, і відкривати їх тільки тим, хто вже завершив ступінь бакалавра. Та-

кож Еліот приніс новаторський погляд до цієї місцевої, коледжо-центрованої установи. Як і інші свого часу, такі як Даніель Коїт Гілман, перший президент Джон Хопкінс, Еліот черпав натхнення з підготовки до дослідницької роботи вищої якості, які пропонували німецькі університети. Але на відміну від Гілмана, він не прагнув відтворити німецькі моделі. Еліот зробив університет автентичним, який не був копією іноземних установ, але «повільним і природним результатом американської соціальної та політичної звички ...» [14]. Йому вдалося не тільки перетворити Гарвард, але змінити визначення великого університету. Жоден президент до чи після нього не справив більший вплив на форму і характер американської вищої освіти.

Після аналізу біографічних видань, присвячених цій постаті, логіка міркування привела нас до наступних висновків. Гарвардська елективна система була ретельно продумана та введена Еліотом. Підвищення вимог для вступу, що призвело до відповідного підвищення стандартів середньої школи, і введення елемента вибору в ці вимоги, що дозволило обмежений вибір занять для учнів середніх шкіл, стали національними чинними факторами в результаті його захисту цих заходів. Він закликав відмовитися від коротких непов'язаних між собою "інформаційних курсів" і налагодити взаємозв'язок предметів, що викладаються. Він працював, щоб об'єднати всю систему освіти, звести до мінімуму обов'язковість предметів, що вивчаються, усунути монотонність і ввести свободу і ентузіазм, забезпечити спеціальну підготовку для виконання спеціалізованих робіт. Він був першим, хто запропонував співпрацю в коледжах у проведенні загальних вступних іспитів по всій країні, і значною мірою завдяки його зусиллям були встановлені стандарти для вступу, які зробили це можливим. Таким чином, його успіх в якості управлінця, людини діла і як освітнього реформатора зробив його одним з великих діячів свого часу. Те, що він говорив на будь-яку тему, ставало предметом глибокого інтересу серед думаючих людей по всій країні, а його річні звіти, як президента Гарвардського університету були прийняті в якості внеску в літературу освіти, а не лише рутинні звіти Раді наглядачів.

Висновки

Отже, проаналізувавши літературу з теми, ми побачили, що організаційно-педагогічна діяльність Чарльза Вільяма Еліота сприймалася неоднозначно. Була низка вчених, які негативно ставилися до його нововведень у сфері американської вищої освіти, але були і позитивно настроєні науковці та освітяни, які гаряче підтримували дії 22 президента Гарварду. Критика Еліота та його дій зводилася до неприйняття загальних ідей демократизації вищої освіти в США та була здебільш поглядом консервативно спрямованих освітян та негативно настроєних викладачів на лібералізацію та модернізуючи заходи Еліота. Дивлячись з позиції 21 століття критика не мала конструктивного підґрунтя.

Говорячи про позитивний внесок Еліота, ми хочемо наголосити на тому, що спочатку реформуючи лише Гарвард з метою покращення умов навчання і якості випускників, він запровадив стандарти для інших коледжів, які побачили позитивні результати його нововведень. Після реформ у вищій школі він звернувся до покращення умов отримання середньої освіти, наголошуючи на важливості наступності, а також і елективності у навчанні. Таким чином, Еліот

став ключовою фігурою у реформуванні вищої та середньої освіти, на чій думки орієнтувалися всі освітяни США.

Список використаних джерел

1. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник / С.У. Гончаренко. — Київ : Либідь, 1997. — 376 с.

2. Кирюшенко В. Чарльз Сандерс Пирс, или Оса в бутылке. Введение в интеллектуальную историю Америки / В. Кирюшенко. — Изд. Территория будущего. — 376 стр.

3. Педагогическая энциклопедия / гл.ред.: Каиров А.И., Петров Ф.Н. / А.И. Каиров, Ф.Н. Петров. — М. : Советская Энциклопедия, 1964, 4 тома.

4. Bledstein V.J. The Culture of Professionalism: the Middle Class and the Development of Higher Education in America / V.J. Bledstein. - New York: W.W. Norton and Company. — 1976. — P. 337-38.

5. Charles William Eliot [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/184685/Charles-William-Eliot>

6. Croce P.J. Science and religion in the era of William James: Eclipse of certainty 1820-1880 / P.J. Croce. - UNC Press Books. - Vol. 1. - 1995. - 390 p.

7. Drake F.S. Dictionary of American Biography: Including men of the Time...and a Supplement / F.S. Drake. — Houghton Osgood. — 1879. — 1019 p.

8. Dunbar C.F. President Eliot's Administration, 1869-1894 / C.F. Dunbar // Harvard graduates magazine.- 1908-1909. - P. 407-430.

9. Hamilton N.A. American Social Leaders and Activists / N.A. Hamilton. - Infobase Publishing. - 2002. — 434 p.

10. Hoganson K. Harvard men: from dudes to rough riders / K. Hoganson. - New York: Palgrave Macmillan. - 2004. - P.117-128.

11. Hunt T.C. Encyclopedia of Educational Reform and Dissent / T.C. Hunt, T.J. Lasley. — SAGE. - Volume 1. - 2010.- 1042 p.

12. Hyde W. De Witt. President Eliot as an Educational Reformer / W. De Witt Hyde // The Atlantic Monthly. — Vol. 0083. — Issue 497. — March 1899. - pp. 348-358.

13. Irving A. Review of The Culture of Professionalism: The Middle Class and the Development of Higher Education in America / A. Irving // Canadian Journal of Higher Education. - Volume 8. - Issue 2. — 1978. — P. 100-105.

14. Levin R. C. Keynote Address: Chinese-Foreign University Presidents' Forum [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://communications.yale.edu/president/speeches/2004/08/03/keynote-address-chinese-foreign-university-presidents-forum>.

15. Mahoney K.A. Catholic higher education in protestant America: The Jesuits and Harvard in the Age of the University / K.A. Mahoney. - JHU Press. — 2004. — 360 p.

16. Morse J.T. Life and Letters of Oliver Wendell Holmes / J.T. Morse. - Kessinger Publishing. — 2006. — 396 p.

17. Sloan D. Between Harvard and America: The Educational Leadership of Charles W. Eliot by Hugh Hawkins / D. Sloan // AAUP Bulletin. — Vol. 60. — No. 1. - March 1974. - P. 92, 94-96.

18. Thayer W.R. Comparisons 1869-1909 / W.R. Thayer // Harvard graduates magazine. - 1908-1909. - P. 446-458.

19. Thwing C.F. President Eliot's twenty five years of service / C.F. Thwing / The Forum. — May 1894. — P. 355-371.

20. Ulrich L. Yards and Gates: Gender in Harvard and Radcliffe History / L. Ulrich. - New York: Palgrave Macmillan. — 2004. — 468 p.

ANALYSIS OF RESPONSES TO C. W. ELIOT'S IDEAS IN THE U.S. SCIENTIFIC SPACE

Liaturynska S.

The aim of the article is to investigate 22 Harvard President C.W Eliot's personality and innovations perception by scholars, educators, writers, philosophers, etc. For this purpose author analyzes two camps into which the educational elite of the U.S. divided, those who supported the organizational and pedagogical steps to improve the educational services and those who insisted on the continuation of the classical traditions in higher education.

The camp that was against these innovations consisted of such personalities as W. James, H. Bigelow, W. Goodwin, K. Hoganson and others. A lot of them were opposed to Eliot's personal qualities, others were very critical as to Eliot's reforms and wrote that Eliot tried to remake Harvard into a world-class research university, but she remained the bastion of privileges. However, from our research as soon as Eliot became a president, for the first time in Harvard's history students not only from Boston elite were allowed to enter the university. Besides a great attention was then drawn to abilities in learning, not only to money. She proclaimed that any person could study in Harvard and even some African-Americans entered the university. This was a very determined step for those times.

The second camp consisted of such famous scholars as William DeWitt Hyde, C.F. Thwing, L. Ulrich and others. They appreciated her innovations in the educational sphere and emphasized that Eliot was a great and outstanding president. Her innovations changed small provincial college into a great university. Among her innovations are the following:

The invention of scholarships;

Attraction of many talented students to pursue their studies in Harvard;

Encouragement of major professional schools and their innovative practices;

Introduction of elective system for students;

Expanding the students' body to a much more diverse mix of men.

Based on the above analysis the author concludes that Eliot became a key figure in the reform of higher education and many US educators looked up to her personality and listened to her thoughts and ideas carefully.

Keywords: *American higher education, reform, Harvard, teacher, manager, response, scientific space.*